

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ходзінської Ірини Романівни

«Стан стоматологічного здоров'я у дітей з недосконалим остеогенезом та шляхи корекції»

що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я», за спеціальністю 221 «Стоматологія» наукова спеціальність 14.01.22 - Стоматологія

Призначені наказом Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від «10» червня 2025 № 2862 голова та рецензенти, а саме:

Голова – д. мед. н., проректор з наукової роботи НУОЗ України імені П. Л. Шупика, професор САВИЧУК Наталія Олегівна.

Рецензент: к. мед. н., доцент кафедри ортодонції НУОЗ України імені П. Л. Шупика ОСТРЯНКО Володимир Іванович

Рецензент: к. мед. н., доцент кафедри терапевтичної та дитячої стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика КОРНІЄНКО Лариса Василівна

Розглянувши дисертацію ХОДЗІНСЬКОЇ Ірини Романівни на тему: «Стан стоматологічного здоров'я у дітей з недосконалим остеогенезом та шляхи корекції» (тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика «18»січня 2016 (протокол №1), наукові публікації, в яких висвітлено основні наукові результати, а також за результатами фахового семінару профільних кафедр (кафедра терапевтичної та дитячої стоматології) Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від «11» червня 2025 (протокол № 1), ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації

Актуальність даного дослідження обумовлена сталим погіршенням стану здоров'я дитячого населення України, що зумовлено підвищенням питомої ваги хронічних захворювань та зростанням частоти і тяжкості соматичних патологій серед дітей (Чухрай Н.Л. & et al., 2024). Наукові дослідження неодноразово підтверджували тісний зв'язок між соматичними захворюваннями та станом тканин порожнини рота, що значно впливає на розвиток основних стоматологічних патологій (Хоменко Л.О. et al., 2016; Максименко А.І., 2020; Ковач І.В. et al., 2021; Побережна Г.М. et al., 2023). Особливо помітним цей вплив є у дитячому віці, коли стан твердих тканин зубів, пародонта та слизових оболонок порожнини рота здатний відображати загальний рівень фізичного розвитку та загальносоматичного здоров'я організму, а також та стан внутрішніх органів (Каськова Л.Ф., 2020; Видойник О.Я., 2022).

Зростання інтересу до захворювань кісткової та сполучної тканини у дитячому (підлітковому) віці зумовлено не тільки достатньо високою поширеністю (9,8-35,7%) при стійкій динаміці зростання патології, але і поліорганистністю уражень; схильністю до формування набутої патології, значним поліморфізмом клініко-морфологічних порушень, проблемами діагностики окремих клінічних форм та негативним впливом на прогноз, перебіг та тактику лікування (Зима А.М., 2014; Мельничук В.В. 2015).

Оскільки практично всі складові щелепно-лицьової області мають сполучнотканинне походження, при цьому структурні елементи сполучної тканини беруть безпосередню активну участь у запально-деструктивних процесах, реалізації захисних механізмів на різних стадіях гострих, підгострих та хронічних патологічних процесів [94-97], відомості про поширеність та інтенсивність карієсу зубів, некаріозних уражень, патології пародонту, захворювань СНЩС, зубощелепних деформацій та аномалій, оклюзійних порушень при дисплазії сполучної тканини (ДСТ) заслуговують на увагу.

В структурі захворювань опорно рухового апарату дітей вагоме місце посідають генетично обумовлені патології. Найчастішим генетичним захворюванням кісток скелета (приблизно 1 випадок на 10–20 тис. новонароджених) є недосконалий остеогенез. Нажаль статистичної баз даних щодо розповсюдженості даної патології серед дітей України поки не існує, однак, керуючись світовими даними, можна припустити лише приблизну їх кількість.

Основною причиною захворювання є генетичні розлади. На сьогодні відомо більше 200 мутацій в генах, що спотворюють структуру колагену 1 типу – основного білка кісткової тканини [99]. Внаслідок цього щільність кісткової тканини різко знижена, що зумовлює часті переломи, розлади росту скелета, деформації кінцівок та хребта. Серед супутніх проблем найчастіше спостерігають дихальні, неврологічні, серцеві, ниркові захворювання, втрату слуху. При деяких типах і підтипах НО має місце недосконалий дентогенез [100]. Однак дані про стоматологічний статус дітей із НО та особливості надання їм спеціалізованої допомоги в науковій літературі останніх років представлені вкрай фрагментарно.

Зогляду на це особливого значення набуває поглиблене вивчення стоматологічного здоров'я дітей, що страждають на недосконалий остеогенез, з акцентом на виявлення основних факторів ризику, розробку персоналізованих програм профілактики та створення сучасних стандартів стоматологічної допомоги. Це дозволить підвищити ефективність профілактики як на медичному, так і на економічному рівнях.

Комплексний підхід до планування і реалізації клініко-лабораторних досліджень відкриває можливості для встановлення причинно-наслідкових механізмів у розвитку стоматологічних патологій у дітей із НО, а також для створення нової концепції профілактики в цій групі пацієнтів. На основі такої концепції можна сформулювати обґрунтовані напрями комплексного лікування, що і обумовлює актуальність даної роботи, обґрунтованість її мети та поставлених завдань. На підставі визначеної актуальності було сформульовано мету, завдання та методи дослідження

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження аспіранта Ходзінської Ірини Романівни «Стан стоматологічного здоров'я у дітей з недосконалим остеогенезом та шляхи корекції» виконано в межах НДР кафедри стоматології дитячого віку НУОЗ України імені П. Л. Шупика “Сучасні аспекти діагностики, прогнозування, профілактики та лікування стоматологічних захворювань у дітей та підлітків” (державний реєстраційний номер 0118U001030; 0116 U005968 (супровідний лист 12/42/1 – 27.03:28.1216)) та є фрагментом даної науково-дослідної роботи.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Авторкою самостійно проведено аналіз даних наукової літератури за темою дослідження, поставлено задачі, підібрано адекватні методи дослідження. Самостійно проведено обстеження пацієнтів, проаналізовано та інтерпретовано отримані дані, написано наукові праці, написано текст дисертації.

4. Ступінь достовірності результатів проведених досліджень, висновків та рекомендацій, що викладені у дисертації.

Дослідження проводилось з дотриманням основних біоетичних положень Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину, Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участі людини, Настанови з клінічних досліджень та наказів МОЗ України. Наукові положення, висновки та рекомендації, які викладені в роботі, отримані на достатньому фактичному матеріалі. Достовірність даних підтверджена, окрім достатнього обсягу спостережень, використанням надійних статистичних методів обробки та аналізу даних.

5. Наукова новизна одержаних результатів дослідження.

Аспірантом Ходзінською Іриною Романівною вивчені особливості перебігу основних стоматологічних захворювань та визначені найбільш вагомі фактори ризику стоматологічному здоров'ю у дітей з недосконалим остеогенезом. Вперше детально вивчені фактори ризику стоматологічного здоров'я та з'ясовані особливості клінічного перебігу основних стоматологічних захворювань у дітей з недосконалим остеогенезом. Деталізовано дані щодо розповсюдженості карієсу, захворювань тканин пародонту, слизової оболонки порожнини рота та формування зубо-щелепних аномалій у дітей з НО. Досліджено біохімічні властивості ротової рідини та стан мікробіому порожнини рота у дітей з НО як фактори ризику стоматологічних захворювань. На підставі клінічних досліджень та лабораторних показників обґрунтовані та розроблені диференційовані лікувально-профілактичні заходи щодо основних стоматологічних захворювань з урахуванням особливостей перебігу та сучасних підходів лікування НО та визначена ефективність лікувально-профілактичних заходів, які спрямовані на підвищення рівня стоматологічного здоров'я дітей з НО.

6. Практичне значення одержаних результатів дослідження.

Впровадження в практичну діяльність розробленого алгоритму лікувально-

профілактичних сприятиме підвищенню ефективності комплексного лікування дітей та підлітків із НО та покращенню стану їх стоматологічного здоров'я.

Спираючись на отримані дані результатів клінічних та лабораторних досліджень щодо особливостей стану стоматологічного здоров'я дітей з недосконалим остеогенезом запропонований, теоретично обґрунтований, випробуваний та впроваджений у практичну діяльність лікарів-стоматологів лікувально-профілактичний комплекс, спрямований на корекцію біохімічних властивостей ротової рідини, відновлення мікробіому порожнини, редукцію приросту інтенсивності карієсу, поширеності захворювань пародонта та СОПР.

7. Обізнаність здобувача з результатами наукових досліджень інших вчених за обраною тематикою. Здобувачем у процесі написання дисертації опрацьовано 229 актуальних літературних праць інших вчених, з яких 87 кирилицею та 142 латиницею та двох додатків. За обраною тематикою здобувач має високу обізнаність з результатами наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених.

8. Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях.

Основні результати дисертаційної роботи викладені у 7 публікаціях, з них 5 статей в наукових фахових журналах, відповідно до «Переліку наукових фахових видань України», 1 стаття, що індексуються Scopus або Web of Science; 3 роботи в збірниках та матеріалах з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій. Отримано 2 патенти України на корисну модель / на винахід.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. ІО Трубка, НО Савичук, ІР Циганко, Обґрунтування використання пробіотика, який містить штами *Lactobacillus reuteri* DSM 17938 та ATCC PTA 5289, у дітей із хронічним генералізованим катаральним гінгівітом. SOVREMENNAYA PEDIATRIYA.2018.3(91):119-125. DOI 10.15574/SP.2018.91.119

<https://med-expert.com.ua/journals/wp-content/uploads/2018/07/21.pdf>

Ключові слова: пробіотики, *Lactobacillus reuteri*, пародонтопатогени, діти, хронічний генералізований катаральний гінгівіт

2. Ходзінська І.Р. Біохімічні показники ротової рідини у дітей із недосконалим остеогенезом. Oral and General Health, 2024;5(1):2-5. DOI: <https://doi.org/10.22141/ogh.5.1.2024.179>

<https://oralhealth.zaslavsky.com.ua/index.php/journal/article/view/179/174>

Ключові слова: недосконалий остеогенез, ротова рідина, біохімічні показники, діти, стоматологічне здоров'я

Категорія Б

3. Ірина Трубка, Ірина Ходзінська. Microbiological aspects of dental health in children with osteogenesis imperfecta (Мікробіологічні аспекти стоматологічного здоров'я у дітей із недосконалим остеогенезом). Oral and General Health, 2024;5(2):49-52. DOI: <https://doi.org/10.22141/ogh.5.2.2024.190>

<https://oralhealth.zaslavsky.com.ua/index.php/journal/article/view/190/185>

Ключові слова: недосконалий остеогенез, ротова рідина, мікробіом порожнини рота, карієсогенні бактерії, пародонтопатогени, діти

Категорія Б

4. Петро Мазур, Наталія Маркова, Ірина Ходзінська, Анатолій Савичук. Опір тріщинам і механізми зміцнення в людському дентині: погляд з позицій біомеханіки. Український науковий медичний молодіжний журнал. 2024;150(4):30-35. DOI: [https://doi.org/10.32345/USMYJ.4\(150\).2024.30-35](https://doi.org/10.32345/USMYJ.4(150).2024.30-35)

<https://mmj.nmuofficial.com/index.php/journal/article/view/454/407>

Ключові слова: дентин, біомеханіка, фізіологія, етіологія, лікування

Категорія Б

5.Ірина Ходзінська. Використання пробіотики Streptococcus Salivarius штам K12 для корекції мікробіому порожнини рота у дітей з недосконалим остеогенезом», Intermedical journal. 2025;1:79-82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-7684/2025-1-13>

<https://journals.uzhnu.uz.ua/index.php/intermedical/article/view/1200/1290>

Ключові слова: недосконалий остеогенез; ротова рідина; мікробіом порожнини рота, карієсогенні бактерії; пародонтопатогени; діти; пробіотики; Streptococcus salivarius K12

Категорія Б

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1.Iryna Trubka, Natalia Savychuk, Iryna Khodzinska, Sergey Gushcha, Oleksandr Udod, Larysa Korniienko, Natural factors as prophylactics of major dental diseases in children // Balneo Research Journal.-2019.-Vol.10.-No.4, p: 433-439. DOI:<http://dx.doi.org/10.12680/balneo.2019.277>

2.ІО Трубка, ЗВ Гостева, ІР Циганко, ВС Стулікова " Здоровая улыбка наших детей"-проект, который принес радость и стоматологам, и пациентам Международный журнал о науке и искусстве в стоматологии «ДентАрт» №3 2017р. Стаття .С. 59.

Патенти:

1.Гостева Зоряна Василівна (UA); Трубка Ірина Олександрівна (UA); Єрмакова Людмила Георгіївна (UA); Ходзінська Ірина Романівна (UA), «Спосіб медикаментозного лікування генералізованих захворювань тканин пародонта у підлітків та осіб молодого віку» // Патент на корисну модель (UA)135977 МПК А 61С 19/06. Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика/Заяв. № u 2015 08309 25.08.2015 Опубл. 25.07.2019 Бюл.№14

2.Гостева Зоряна Василівна (UA); Трубка Ірина Олександрівна (UA); Корнієнко Лариса Василівна (UA); Ходзінська Ірина Романівна (UA), «Спосіб лікування генералізованого парадонтиту І-ІІ ступенів тяжкості у підлітків та осіб молодого віку» Патент на корисну модель (UA) 136508 МКП А 61С 19/06.Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика /Заяв. №u 2015 08309 25.08.2015 Опубл. 27.08.2019 Бюл.№16.

Конференції

1. Циганко І.Р., Ефективність використання профілактичних засобів, що не містять фтор у дітей дошкільного віку (тези) // "ХИСТ" Всеукраїнський журнал студентів та молодих вчених, випуск 18, 2016, ст.528

2. Циганко І.Р., «Стан гігієни порожнини рота у дітей з недосконалим остеогенезом»// 2017(5), Матеріали 79-го наукового медичного конгресу студентів та молодих вчених «Медицина ХХІ сторіччя» 10-11 травня 2017 р. м. Краматорськ, С. 193

3. Циганко І.Р., «Гігієнічний стан порожнини рота у дітей з недосконалим остеогенезом»// 2017/5/18, Матеріали 40-вої ювілейної науково-практичної конференції молодих вчених НМАПО імені П. Л. Шупика з міжнародною участю, присвяченої Дню науки «Інновації в медицині: Досягнення молодих вчених» 18 травня 2017р. м. Київ, С. 119-120

9. Впровадження наукових досліджень у практику.

Впровадження в практичну діяльність розробленого алгоритму лікувально-профілактичних сприятиме підвищенню ефективності комплексного лікування дітей та підлітків із НО та покращенню стану їх стоматологічного здоров'я.

Спираючись на отримані дані результатів клінічних та лабораторних досліджень щодо особливостей стану стоматологічного здоров'я дітей з недосконалим остеогенезом запропонований, теоретично обґрунтований, випробуваний та впроваджений у практичну діяльність лікарів-стоматологів лікувально-профілактичний комплекс, спрямований на корекцію біохімічних властивостей ротової рідини, відновлення мікробіому порожнини, редукцію приросту інтенсивності карієсу, поширеності захворювань пародонта та СОПР. Розробленого алгоритму лікувально-профілактичних сприятиме підвищенню ефективності комплексного лікування дітей та підлітків із НО та покращенню стану їх стоматологічного здоров'я.

Спираючись на отримані дані результатів клінічних та лабораторних досліджень щодо особливостей стану стоматологічного здоров'я дітей з недосконалим остеогенезом запропонований, теоретично обґрунтований, випробуваний та впроваджений у практичну діяльність лікарів-стоматологів лікувально-профілактичний комплекс, спрямований на корекцію біохімічних властивостей ротової рідини, відновлення мікробіому порожнини, редукцію приросту інтенсивності карієсу, поширеності захворювань пародонта та СОПР.

10. Апробація результатів дослідження.

Основні положення дисертації були викладені та обговорені на засіданнях кафедри терапевтичної та дитячої стоматології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, а також на науково-практичних конгресах, симпозіумах і конференціях з міжнародною участю:

1. Циганко І.Р., Ефективність використання профілактичних засобів, що не містять фтор у дітей дошкільного віку (тези) // "ХИСТ" Всеукраїнський журнал студентів та молодих вчених, випуск 18, 2016, ст.528

2. Циганко І.Р., «Стан гігієни порожнини рота у дітей з недосконалим остеогенезом»// 2017(5), Матеріали 79-го наукового медичного конгресу студентів та молодих вчених «Медицина ХХІ сторіччя» 10-11 травня 2017 р. м. Краматорськ, С. 193

3. Циганко І.Р., «Гігієнічний стан порожнини рота у дітей з недосконалим остеогенезом»// 2017/5/18, Матеріали 40-вої ювілейної науково-практичної конференції молодих вчених НМАПО імені П. Л. Шупика з міжнародною участю, присвяченої Дню науки «Інновації в медицині: Досягнення молодих вчених» 18 травня 2017р. м. Київ, С. 119-120

11. Характеристика здобувача, його шлях у науці, ступінь наукової зрілості.

Проведені дослідження й опубліковані наукові праці характеризують Ходзінську Ірину Романівну як кваліфікованого фахівця і дослідника. Здобувач має глибокі фахові знання, педагогічний хист, здібний до наукових досліджень, вміє глибинно аналізувати, аналітично мислити та формувати висновки. Методично проводив наукові дослідження за темою дисертації, приймав активну участь у проведенні науково - практичних конференцій в Україні та за кордоном. За період навчання у закладах вищої освіти та роботи у лікувальних установах зарекомендувала себе як сумлінна дослідниця щодо власних наукових досліджень. Ходзінська Ірина Романівна за період роботи в практичній медицині проявила себе як висококваліфікований лікар-стоматолог дитячий, яка володіє класичними і новітніми методиками надання медичної допомоги в галузі дитячої стоматології.

Ходзінська Ірина Романівна є сформованим, кваліфікованим науковцем з глибоким теоретичним та практичним рівнем підготовки, високою ерудицією та досвідом, що дозволяє вважати його фахівцем за спеціальністю 221 «Стоматологія» (наукова спеціальність 14.01.22 – Стоматологія)

Висновок

Враховуючи актуальність теми дослідження, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, впровадження їх у практику, достатню повноту викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях, відповідність роботи вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановами Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 та Наказу МОН України від 19.08.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», рекомендувати дисертацію ХОДЗІНСЬКОЇ Ірини Романівни на тему: «Стан стоматологічного здоров'я у дітей з недосконалим

остеогенезом та шляхи корекції» до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії із спеціальності 221 «Стоматологія» (наукова спеціальність 14.01.22 – Стоматологія), без повторного обговорення.

**Головуючий на засіданні
фахового семінару,**
д. мед. н., професор
проректор з наукової роботи
НУОЗ України ім. П. Л. Шупика

Наталія САВИЧУК

Рецензент,
к. мед. н., доцент кафедри ортодонтії
НУОЗ України ім. П. Л. Шупика

Володимир ОСТРЯНКО

Рецензент,
к. мед. н, доцент кафедри
терапевтичної та дитячої стоматології
НУОЗ України ім. П. Л. Шупика

Лариса КОРНІЄНКО

Секретар фахового семінару,
доктор філософії, асистент кафедри
терапевтичної та дитячої стоматології
НУОЗ України ім. П. Л. Шупика

Оксана ФЕЛЕШТИНСЬКА